

Firmy s nejlepší politikou rovných příležitostí pro ženy a muže v ČR za rok 2004 vyhlášeny. 24.11.2004 13:04

■ IBM ČR

Firma IBM ČR je jednou z mála, která svůj přátelský postoj k rovným příležitostem pro ženy a muže veřejně prezentuje. V rámci své firemní kultury klade důraz na sladování pracovního a rodinného života a na posilování postavení žen ve firmě.

- Za účelem posilování postavení žen IBM organizuje speciální mentorovací programy pro ženy, networking (síťování) žen pracujících uvnitř firmy a různé vzdělávací programy v rámci interního programu. Jednotlivé programy jsou uskutečňovány na základě pravidelných statistik, které zjišťují zastoupení žen ve firmě, jejich fluktuaci apod. Řada opatření jako flexibilní pracovní doba, opatření pro ženy na mateřské dovolené apod. byly uskutečněny na základě interního programu IBM Women Leadership Council.

Firmy s nejlepší politikou rovných příležitostí pro ženy a muže v ČR za rok 2004 vyhlášeny. 24.11.2004 13:04

■ Respekt

Redakce týdeníku Respekt byla vybrána odbornou porotou jako vítězná firma v kategorii malé a střední podniky.

- Respekt se přednostně věnuje sladování rodinného a pracovního života pro ženy a muže. I když tato pravidla nejsou součástí psaného pracovního řádu (který je pouze minimální), je umožněno rodičům, aby nepracovali o víkendech si mohli vybírat si speciální volno nad rámec zákona.
- V redakci panuje vstřícné prostředí, které napomáhá ke sladování rodinného a pracovního života – v současné době se chystá na rodičovskou dovolenou jeden z mužů v redakci. Zaměstnanci a zaměstnankyně mohou využívat flexibilní pracovní dobu, pracovat na částečné úvazky či pracovat z domova.
- V rámci společnosti jsou také vedeny statistiky zaměstnanosti na základě genderu. Respekt se také snaží o rovné postavení žen a mužů na pozici jednatelů společnosti. Dalším způsobem, kterým je podporována rovnost žen a mužů ve společnosti, je bezplatné poskytování článků serveru www.feminismus.cz.

Firmy s nejlepší politikou rovných příležitostí pro ženy a muže v ČR za rok 2004 vyhlášeny. 24.11.2004 13:04

■ **Air Products, s. r. o.**

Gender Studies udělila speciální cenu za dobrý start společnosti Air products, která se soustřeďuje na zvyšování žen v řídicích pozicích a na celkové posilování postavení žen ve firmě.

- Od letošního října uskutečňuje české zastoupení firmy speciální vzdělávací Podpůrný plán rozvoje žen. Jeho cílem je podpora personálního a sociálního rozvoje žen a individuální kariérní a profesní směřování žen podle jejich potencionálu a potřeb Air Products. Prostřednictvím networkingu tak podporuje rozvoj rovných příležitostí pro ženy a muže. V oblasti postavení žen v řídicích pozicích mají Air Products také stanoven strategický cíl pro poměr zastoupení žen v řídicích pozicích.

■ Více informací:

- <http://www.rovneprilezitosti.ecn.cz>
- <http://www.feminismus.cz>
- gender.office@ecn.cz
- gender.media@ecn.cz

Bariéry uplatnění žen na trhu práce

- **Výzkum veřejného mínění o postavení žen na trhu práce, který byl zaměřen na vnímání genderových nerovností v práci a kombinaci práce a rodiny v životních strategiích mužů a žen.**
<http://www.mpsv.cz/files/clanky/712/zprava.pdf>.
- **Spolu s Masarykovou Univerzitou v Brně byl za podpory Grantové agentury ČR proveden výzkum Profese ženy a rodinné soužití – rozdíly v názorech českých mužů a žen dvou věkových kategorií.**
 - **Oba výzkumy se mimo jiné zabývaly otázkou překážek v uplatnění českých žen na trhu práce. V následujícím textu představíme jednak bariéry pracovního uplatnění žen tak, jak je vnímá celá populace, a jednak srovnání názorů na překážky pracovního uplatnění žen generace dnešních vysokoškolských studentů a generace jejich rodičů.**

- Většina české populace (77 %) si myslí, že při srovnání postavení mužů a žen na trhu práce je jasné, že ženy obecně nebo některé skupiny žen jsou znevýhodněny. Horší pozici žen si nejlépe uvědomují ženy samotné. 36 % žen oproti pouze 14 % mužům si myslí, že ženy jsou na trhu práce jednoznačně znevýhodněny. Polovina ženské, ale i mužské populace se domnívá, že znevýhodněny jsou v práci pouze některé skupiny žen. Pouze desetina žen (11 %), ale celá třetina mužů (32 %) je toho názoru, že v postavení mužů a žen není podstatný rozdíl. O tom, že v práci jsou znevýhodněny některé skupiny mužů, je přesvědčeno jen 1 % žen a 3 % mužů.*

- Výzkum veřejného mínění o postavení žen na trhu práce odhalil fakt, že 33 % mužů a 40 % žen má osobní zkušenost se znevýhodněním v práci oproti ostatním spolupracovníkům.
- Na otázku „Máte pocit, že jste někdy byl(a) v práci oproti ostatním znevýhodněn/a, odpovědělo 32,6 % mužů ano a 67,4 % ne, zatímco kladně odpovědělo 39,7 % žen a 60,3 % žen na položenou otázku reagovalo zápornou odpovědí.
 - Muži a ženy však připisují tomuto znevýhodnění zcela odlišné důvody. U žen hraje jednoznačně hlavní roli pohlaví a to v 54 % všech případů (ale jen v 10 % případů mužů), následuje věk u 45 % žen a vzdělání u 38 % žen. U mužů jsou třemi nejčastějšími důvody znevýhodnění: věk (51 %), vzdělání (40 %) a zdravotní stav (23 %). Pohlaví jako důvod znevýhodnění, které muži osobně zažili je pro ně až na posledním místě spolu se znevýhodněním z důvodu rasy a národnosti.

Box: Pět skupin, které jsou považovány za nejvíce znevýhodněné na trhu práce a % těch, kdo je vybrali jako jednu z pěti nejvíce znevýhodněných skupin podle pohlaví

5 nejvíce znevýhodněných skupin	% mužů	% žen	celkem
1. Ženy s dětmi v předškolním věku	67	73	70
2. Lidé s nízkým vzděláním	66	63	64
3. Ženy staršího věku	61	67	64
4. Ženy po mateřské dovolené	54	64	59
5. Lidé zdravotně handicapovaní	57	53	55

Cílem výzkumu Profese ženy a rodinné soužití – rozdíly v názorech českých mužů a žen dvou věkových kategorií na roli ženy, který v roce 2003 provedla Masarykova Univerzita v Brně spolu se Sociologickým ústavem AV ČR** , bylo srovnání názorů generace vysokoškolských studentů a generace jejich rodičů a zkušeností rodičů s očekáváním generace dětí.

- Tento typ výzkumu dává možnost porovnat proměnu názorů, zkušeností a plánů z generace na generaci.
- V tabulce můžeme vidět, že studentky jsou ve svém očekávání úspěchů se získáním zaměstnání významně pesimističtější, než je generace jejich matek v hodnocení své vlastní zkušenosti, alespoň pokud jde o problémy a náročnost hledání místa.
- O polovinu méně studentek (20 %) než jejich matek (41 %) si myslí, že nebude mít s hledáním zaměstnání problémy, vedle toho jednou tolik studentek (64 %) než matek (35 %) se domnívá, že místo sice nalezne, ale jednoduché to nebude. Naopak zhruba každá osmá matka studentek a studentů vůbec nezískala zaměstnání a pozici, o které stála. To očekává pouze zanedbatelná 2 % studentek.

	Matky		Studentky	
Hledání:	Zaměstnání	pozice	zaměstnání	pozice
Neměla jsem/nebudu mít problémy	41	37	20	19
Nebylo/nebude jednoduché, ale naleznu	35	36	64	53
Bylo/bude velice složité	11	13	14	26
Nezískala/obává se, že nezíská	13	14	2	2
Celkem %	100	100	100	100

Tabulka 2: Srovnání okolností, které byly překážkami v uplatnění nebo postupu žen na trhu práce (matky, otcové VŠ studentů a studentek) a očekávání těchto překážek u studentů a studentek VŠ v budoucnosti. Součet odpovědí určitě ano a spíše ano v %.

▪ **Výroky:**

Matky: Následující okolnosti byly překážkami v mém uplatnění nebo postupu na trhu práce.

Otcové: Domnívám se, že následující okolnosti byly překážkami v partnerčině uplatnění nebo postupu na trhu práce.

Studentky Očekávám, že následující okolnosti budou překážkami v mém uplatnění nebo postupu na trhu práce.

Studenti: Domnívám se, že následující okolnosti mohou být u žen – mých kolegyně z VŠ – překážkami v uplatnění nebo postupu na trhu práce.

	Matky	Otcové	Studentky	Studenti
Mateřská a rodičovská dovolená	48	56	77	91
Péče o předškolní a školní děti	44	47	61	73
Diskriminace žen	17	12	20	39
Sexuální obtěžování na pracovišti	2	11	4	17
Péče o domácnost	35	33	14	25
Péče o rodiče	9	14	10	22
Požadavky partnera – angažovanost v rodině	24	18	13	34
Nedostatečné schopnosti – srovnání s muži	4	4	10	17
Nedostatečná atraktivita – srovnání se ženami	8	9	7	32

- Česká populace je stále více senzitivní k genderovým nerovnostem na trhu práce. Častější reflexe bariér, situací a postupů, které ženy v práci oproti mužům znevýhodňují, je způsobena různými faktory, mezi nimiž jsou významné:
 - Vznikají nové formy diskriminace žen v práci (zejména nepřímá diskriminace) a v některých sektorech trhu práce rostou nerovnosti, přetrvávající z minulých období,
 - Média častěji diskutují otázky genderové rovnosti,
 - Pracovní uplatnění je stále důležitější životní hodnotou a to zejména v případě ženské populace,
 - Nejistota zaměstnání a pracovní pozice roste a nezaměstnanost jsou ohroženy výrazně více ženy.Nejvýznamnější bariéry, které způsobují znevýhodnění nebo diskriminaci žen v práci, jsou spojeny s mateřskou rolí žen. Mateřská a rodičovská dovolená a péče o děti jsou vnímány generací studentů, kteří založení rodiny teprve plánují, jako výrazně významnější překážka, než jak ji reflektuje generace jejich rodičů ze své vlastní zkušenosti. Také obecně celá populace vnímá ženy s dětmi jako jednu ze skupin nejčastěji vystavených diskriminaci v práci. V situaci, kdy třetina mužů a dvě pětiny žen zažily osobně znevýhodnění v práci oproti ostatním a studenti a studentky vysokých škol považují diskriminaci za větší bariéru pro uplatnění žen v práci, než jak hodnotí vlastní zkušenost generace jejich matek, pak vzrůstá nejistota ohledně šancí na získání zvoleného zaměstnání žen, které v současnosti na trh práce vstupují. Otázkou zůstává, jak se s touto situací studentky vysokých škol při vstupu na trh práce reálně vyrovnají a jak využijí svůj vzdělanostní potenciál, který v rámci ženské populace výrazně zvyšuje šance na úspěch v zaměstnání. *Data jsou z Výzkumu veřejného mínění o postavení žen na trhu práce, který v roce 2003 pro MPSV (projekt č. HS101/03) provedlo oddělení Gender & sociologie a Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR na reprezentativním vzorku populace ČR: 1067 respondentů (521 mužů, 526 žen). ** Je třeba upozornit, že výzkumný vzorek studentstva ani rodičovské generace nebyl reprezentativní. Dotázáno bylo celkem 537 respondentů. Výzkumný soubor obsahoval stejný počet mužů a žen, ale dvojnásobný počet respondentů z rodičovské generace než respondentů z generace jejich dětí. Dotazování byli totiž nejdříve studenti a studentky, a posléze vždy oba rodiče dotázaných studentů a studentek. To znamená, že z každé rodiny se výzkumu zúčastnili celkem 3 lidé.